

Jorwert 2017 – Enkele waarnemingen

Daar sta je dan op een plaats waar je al jaren naartoe wil. In het centrum van Jorwert, een pittoresk dorpje in Friesland, op ruim vier uur rijden van Aardenburg, Zeeuws-Vlaanderen. Hoog op een terp, een eeuwenoude natuurlijke vluchtplaats voor mens en dier in een vlak veen- en polderlandschap, nu stevig beschermd door een dijk vele kilometers verder en een ingenieus systeem van waterafvoer. Een terp dus, met daarop een kerk. De kerk van de Pioniersplek Nijkleaster...

Oké, toegegeven, ik sta met een half been buiten de Doopsgezinde Gemeenschap Aardenburg. Of beter, met een half been in de gemeenschap, als één van de initiatiefnemers van Golfslag, een sociaal en cultureel verbredingsproject dat sinds 2016 in Aardenburg loopt. Jorwert lokte ons, want we wilden ook wel eens weten hoe het er in het “Hooge Noorden” aan toe gaat.

Samen uit Zeeuws-Vlaanderen dus, met ds. Marijn Vermet en kerkenraadvoorzitster Mathilde van Duuren, én met nog zes andere broeders en zusters actief in de Doopsgezinde Zending. Jelle, de voorganger en begeleider van dienst van de Kleaster-kuier, heet ons van harte welkom mét een ferme handdruk. Binnen nog meer handen schudden. Dan jassen uit en tassen aan de kant en de kerk binnen voor een eenvoudige dienst met lezingen, gebed, stilte en enkele liederen. We zitten in een boog om het altaar. Verrassend veel mensen, vind ik. Ruim dertig, als het er geen veertig zijn.

Dit voelt aan als een warm bad. Ik lees nog voor het ochtendgebed begint een paar keer het gedicht van Eppie Dam, dat pontificaal in de kerk hangt. Links in het Nederlands: “Huis om stil te zijn”. Rechts in het Fries: “Hûs om stil te wurden”. Twee regels spreken me het meest aan: Uit woordenvloed ben ik gekomen / genaderd tot de bron van rust.

Ja, een rust daalt over me heen, als een deken die buiten de omgeving in een behoorlijk dikke mist hult. En ja, hoe zit dat met die taal – het Fries – die ik als Vlaming (dat komt er dan ook nog eens bij) niet versta, maar wel mooi vind. Ach, ik neurie rustig mee.

En dan is er koffie met Nijkleaster-koek. Zit er anijs in? Het doet me denken aan koek die ik vroeger kocht in de kraampjes die zich hadden genesteld rond de basiliek van Scherpenheuvel, een bedevaartsoord in Vlaams-Brabant. Praten en contact maken met de anderen die ook voor de kuier komen is makkelijk. Ik ben in feite niet zo een kletskaus.

En dan de wijde wereld in. De terp af, door de polders. Jelle voorop, de rest van de gegadigden op hun eigen tempo achter hem aan. In stilte. Bij de eerste halte, en wanneer iedereen weer in de groep is, gooit Jelle ons een vraag toe om tijdens het tweede wandeldeel rustig over na te denken. Het moet niet, maar het mag wel: “Durf jij boos te zijn?” Natuurlijk durf ik boos te zijn, is mijn eerste reflex. Maar wil ik wel boos zijn? Of wil ik nú nog wel boos zijn? Want dat ik wel eens boos ben geweest – heel vaak zelfs – is duidelijk. De biljartvlakke polders van Jorwert en omgeving geven ruimte, ook om na te denken.

We houden opnieuw halt, voor de tweede keer. Jelle spoort ons aan om voor het derde en laatste deel van de wandeling een maatje te zoeken om ook over de “vraag” te praten. Maar het moet niet. Ook het derde deel mag je in stilte doorbrengen. Aanvankelijk blijf ik stil, tot ik door één van de deelnemers wordt aangesproken. Of ik het leuk vind? Ja hoor. Wat ik van het landschap vind? Dat is al wat moeilijker. Ik hou van de wijdse vlakten en de stiltes, maar dit Friese landschap is me net iets te wijds. Mensen omschrijven het als “het groene asfalt”. Zo zou ik het ook niet meteen benoemen, maar de theorie dat de weidevogels van de behoorlijk monotone boerencultuur niet blij zijn, wordt wel bevestigd. Toch zie ik af en toe een groepje Kieviten en spreeuwen, bidt een torenvalk boven het veld en laveren we tussen grazend melkvee en mooie zwarte Friese paarden.

Jelle wijst ons waar het toekomstige Nijkleaster moet komen, even buiten het dorp van Jorwert, op een intussen verlaten boerderij, midden in beschermd weidevogelgebied. Tien minuten later lopen we voorbij het huis waar vroeger Geert Mak woonde. Ja, de schrijver van "Hoe God verdween uit Jorwert". Ook Geert Mak verdween uit het dorp, maar heeft er intussen een nieuw stulpje. Waar precies is me niet duidelijk, maar dat is niet belangrijk. In het huis waar Mak vroeger woonde huist nu Hindrik van der Meer, vanaf het begin betrokken bij de planvorming van Nijkleaster. Hindrik is ook een begenadigd musicus en speelde wondermooi piano tijdens het ochtendgebed. En zo is de cirkel rond. Bijna rond...

Want aan het eind van de wandeling was er nog een gezamenlijke lunch met een nagesprek, waar iedereen haar of zijn zegje kon doen. Rode draad was de vraag: "Durf jij boos te zijn?". Het is duidelijk, één antwoord is er niet, wel tientallen, net zoveel deelnemers aan de Kleaster-kuier deelnamen. Gaat het om het antwoord op de vraag? Neen, natuurlijk niet. Het gaat om de stilte, de bezinning en de verbinding. De drie woorden waar Nijkleaster voor staat.

Toch nog een vraag: schrijf je Jorwert met een t of met een d?

Estelle Slegers Helsen